

9. STRATÉGIE POUŽÍVANIA INTERNETU

IFLA vyzýva medzinárodné spoločenstvo k podpore rozvoja dostupnosti internetu na celom svete, najmä v rozvojových krajinách, aby globálne výhody internetu boli dostupné pre všetkých.

IFLA vyzýva národné vlády k rozvoju národnej informačnej infraštruktúry, ktorá zabezpečí prístup na internet celej populácii štátu.

IFLA vyzýva všetky vlády, aby podporovali neobmedzený tok informácií prístupných na internete prostredníctvom knižníc a informačných služieb a aby čelili akýmkoľvek pokusom cenzurovať alebo obmedziť tento prístup.

IFLA naliehavo vyzýva odbornú knihovnícku verejnosť a riadiacich pracovníkov na štátnej a miestnej úrovni, aby vytvorili stratégie, postupy a plány, ktoré budú uplatňovať princípy, vyjadrené v tomto manifeste.

- Knižnice by mali vytvárať jasné a transparentné pravidlá pre prístup na internet, najmä s dôrazom na vyváženosť právomocí medzi personálom a používateľmi.
- Právny poriadok danej krajiny určuje rámec, podľa ktorého sa poskytuje prístup na internet.
- V prípade zjavného rozporu medzi právnymi predpismi, knižnice by sa mali pridŕžovať zásad stanovených vo Všeobecnej deklarácii ľudských práv, ako sprostredkovatelia takých riešení, ktoré najspôľahlivejšie vedú k slobodnému prístupu k informáciám.
- Knižnica je povinná zabezpečiť pre využívanie internetu také prostredie, v ktorom sú všetci používatelia

rovnocenní a ktoré rešpektuje ich súkromie a ich rozhodnutia pri vyhľadávaní informácií.

- Používateľ je povinný dodržiavať právne predpisy pri online aktivitách v knižnici, počas online vyhľadávania materiálov rešpektovať ostatných a byť tolerantný k druhým počas ich vlastného vyhľadávania na webe.
- V prípadoch, keď majú knižnice potvrdenú povinnosť sledovať, aby deti a mládež neboli vystavené vplyvu materiálov, ktoré môžu rodičia alebo pedagógovia považovať za škodlivé, by mali zväžiť poskytovanie vyčleneného priestoru, školenia, zariadenia a portálov na využívanie internetu deťmi.
- Pravidlá využívania internetu by sa mali pravidelne prehodnocovať, aby sa zabezpečilo, že naďalej odrážajú ciele a úlohy knižničných služieb aj pri meniacich sa okolnostiach.
- V spolupráci s používateľmi by sa knižnice mali usilovať o rozšírenie koncepcie zásad využívania internetu alebo akceptovateľných zásad používania tým, že prijímú charty práv používateľov alebo zmluvy. Tie zabezpečia rovnováhu práv a povinností knižníc a ich používateľov na základe dokumentov, navrhnutých na podporu harmonického a pozitívneho využívania internetu a ďalších online prostriedkov.

PRÍLOHA 1

Manifest IFLA o internete bol v plnom znení publikovaný v časopise *Knižnica*, 2010, roč. 11, č. 9, s. 44 – 45.

GLASGOWSKÁ DEKLARÁCIA O KNIŽNICIACH, INFORMAČNÝCH SLUŽBÁCH A INTELEKTUÁLNEJ SLOBODE

© Copyright: International Federation of Library Associations and Institutions, 2002
Povolenie IFLA pre Spolok slovenských knihovníkov – Slovak Librarians Association
Preklad: Ing. Silvia Stasselová, 2008
Realizované s finančnou podporou Ministerstva kultúry Slovenskej republiky

Na stretnutí v Glasgowe pri príležitosti 75. výročia svojho založenia Medzinárodná federácia knižničných asociácií a inštitúcií (IFLA) prijíma toto vyhlásenie:

IFLA vyhlasuje, že základným právom všetkých ľudí je právo na slobodu prejavu a neobmedzený prístup k informáciám.

IFLA a jej celosvetová členská základňa podporuje, obhajuje a presadzuje intelektuálnu slobodu tak, ako je vyjadrená vo Všeobecnej deklarácii ľudských práv Organizácie spojených národov. Intelektuálna sloboda

zahŕňa duševné bohatstvo ľudského poznania, vlastný názor, kreatívne myslenie a duševnú činnosť.

IFLA potvrdzuje, že rešpektovanie intelektuálnej slobody je základnou zodpovednosťou knihovníckej a informačnej profesie na celom svete, vyjadrenej prostredníctvom etických kódexov a dokazovanej v praxi.

IFLA vyhlasuje:

- Knižnice a informačné služby poskytujú prístup k informáciám, myšlienkam a dielam obrazotvornosti na

ľubovoľnom médiu a nezávisle od hraníc štátov. Slúžia ako brána k poznaniu, mysleniu a ku kultúre, pričom významne podporujú nezávislé rozhodovanie, kultúrny rozvoj, výskum a celoživotné vzdelávanie jednotlivcov i skupín.

- Knižnice a informačné služby prispievajú k rozvoju a udržiavaniu intelektuálnej slobody a pomáhajú chrániť základné demokratické hodnoty a všeobecné ľudské práva. Preto sa svojim klientom zaväzujú ponúkať neobmedzený prístup k relevantným zdrojom a službám a odmietajú akúkoľvek formu cenzúry.
- Knižnice a informačné služby majú zhromažďovať, uchovávať a sprístupňovať širokú škálu materiálov, ktoré odrážajú pluralitu a kultúrnu rozmanitosť spoločnosti. Výber a dostupnosť knižničných materiálov a služieb sa majú riadiť výhradne odbornými faktormi a nie politickými, morálnymi alebo náboženskými názormi.
- Knižnice a informačné služby majú zabezpečovať materiály, vybavenie a služby rovnocenne dostupné pre všetkých používateľov. Nemá existovať žiadna

diskriminácia z rasového, národnostného alebo etnického pôvodu, pohlavia, sexuálnej orientácie, veku, zdravotného postihnutia, náboženstva, politického presvedčenia, alebo z akéhokoľvek iného dôvodu.

- Knižnice a informačné služby majú chrániť právo každého používateľa na súkromie a dôvernosť vo vzťahu k vyhľadaným informáciám a informačným zdrojom, či už konzultovaným, zapožičaným, získaným alebo sprostredkovaným.

IFLA preto vyzýva knižnice, informačné služby a ich pracovníkov, aby presadzovali a podporovali princípy intelektuálnej slobody a poskytovali bezbariérový prístup k informáciám.

Táto deklarácia bola zostavená IFLA/FAIFE a schválená Správnou radou IFLA 27. marca 2002 v Haagu, v Holandsku.

Oficiálne bola vyhlásená Valným zhromaždením IFLA dňa 19. augusta 2002 v Glasgowe, v Škótsku.

ALEXANDRIJSKÉ VYHLÁSENIE O INFORMAČNEJ GRAMOTNOSTI A CELOŽIVOTNOM VZDELÁVANÍ

© Copyright: International Federation of Library Associations and Institutions, 2005
Povolenie IFLA pre Spolok slovenských knihovníkov – Slovak Librarians Association
Preklad: Ing. Silvia Stasselová, 2008
Realizované s finančnou podporou Ministerstva kultúry Slovenskej republiky

Na oslavu potvrdenia pôvodnej polohy alexandrijského majáka Faros, jedného zo starovekých divov sveta, účastníci *Kolokvia o informačnej gramotnosti a celoživotného vzdelávania* na najvyššej úrovni, ktoré sa konalo v Alexandrijskej knižnici v dňoch 6. – 9. novembra 2005, vyhlasujú, že informačná gramotnosť a celoživotné vzdelávanie sú majákmi informačnej spoločnosti, ktoré osvetľujú smer rozvoja, prosperity a slobody.

Informačná gramotnosť je jadrom celoživotného vzdelávania. Umožňuje ľuďom vo všetkých oblastiach života, aby vyhľadávali, hodnotili, používali a vytvárali informácie efektívne na dosiahnutie svojich osobných, sociálnych, pracovných a vzdelávacích cieľov. Je základným ľudským právom v digitálnom svete a podporuje sociálne začlenenie všetkých národov.

Celoživotné vzdelávanie umožňuje jednotlivcom, komunitám a národom, aby dosiahli svoje ciele a využili

nové príležitosti v meniacom sa globálnom prostredí pre spoločný prospech. Pomáha im aj ich inštitúciám čeliť technologickým, ekonomickým a sociálnym problémom, vyvažovať nedostatky a robiť pokroky smerom k prosperite pre všetkých.

Informačná gramotnosť:

- predstavuje súhrn kompetencií na rozpoznanie informačných potrieb a na vyhľadanie, vyhodnotenie, použitie a vytváranie informácií v rámci kultúrnych a sociálnych kontextov,
- je rozhodujúca pre konkurencieschopnosť jednotlivcov, podnikov (najmä malých a stredných podnikov), regiónov a národov,
- je kľúčom k efektívnemu prístupu k informáciám, k využívaniu informácií a k tvorbe informačného obsahu na podporu hospodárskeho rozvoja, školstva, zdravotníctva a služieb pre občanov a všetkých ostatných aspektov súčasnej spoločnosti, a preto je nevy-